

ZEMLJOTRES

Šta činiti za vrijeme zemljotresa?

- *Ostanite mirni i prisebni i ne dozvolite da vas obuzme panika. Budite svjesni da su neki zemljotresi samo početni potresi i da ubrzo može uslijediti naredni, jači zemljotres.*
- *Ne paničite!*
- *Ne pokušavajte da bježite!*
- *Spustite se na pod, sklopčajte se i zaštitite glavu.*

Zemljotres ili potres nastaje usljed pomjeranja tektonskih ploča, kretanja Zemljine kore ili pojave udara. Posljedica toga je podrhtavanje tla zbog oslobađanja velike energije. Jačina zemljotresa zavisi od više činitelja. Nasuprot rasprostranjenom uvjerenju da su to rijetke pojave, zemljotresi se dešavaju vrlo često. Na sreću, najveći broj njih je slabijeg intenziteta i ne izaziva oštećenja. Zemljotres se ne može predvidjeti, ali možemo naučiti kako se zaštititi.

Intenzitet zemljotresa odražava rušilački efekat zemljotresa na površini terena. Izražava se različitim skalama, najčešće Merkalijevom skalom od 12 stepeni. Magnituda zemljotresa, s druge strane, predstavlja jedinicu mjere količine oslobođene energije u hipocentru, u žarištu zemljotresa. Izražava se Rihterovom skalom koja nema gornju granicu, ali kako do danas nije zabilježen zemljotres jačine 10, obično se predstavlja do 9 jedinica.

**Mnogi ljudi su preživjeli katastrofalne zemljotrese.
Možeš i Ti! Pripremi se!**

Postupci prije zemljotresa:

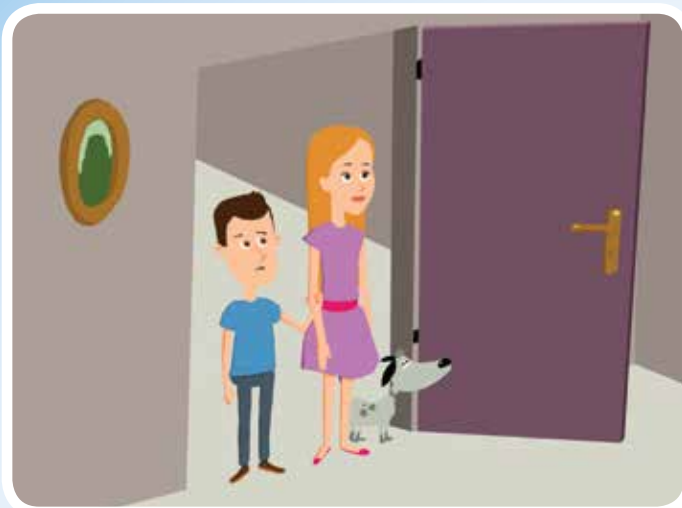
- U kući-stanu odrediti jedno sigurno mjesto (mjesto okupljanja prilikom zemljotresa) u većoj prostoriji, te osobito djecu upoznati s tim i nekoliko puta godišnje podsjećati ih na to.

- Kao i u većini slučajeva (vezano za većinu prirodnih ili drugih nesreća) potrebno je da svi ukućani znaju gdje je glavna sklopka za struju te gdje su glavni ventilni za plin i vodu, i kako se zatvaraju (isključuju).
- Po mogućnosti je potrebno na dohvata ruke imati već pripremljena "priručna" sredstva (bateriju, tranzistor, torbu za prvu pomoć itd.).

Uputstva za ponašanje nakon prvog udara zemljotresa:

- Budite spremni za dodatne zemljotrese. Ako je objekat oštećen, zbog mogućnosti nastanka jačeg zemljotresa, napustite ga smireno, bez panike i po redu: majke s djecom, stari, bolesni, osobe s invaliditetom itd.
- Ukoliko se nalazite u oštećenom objektu i osjećate miris plina ili vidite pokidane kablove, ne palite svijeće i šibice zbog opasnosti od požara i eksplozija.
- Provjerite da li je neko povrijeđen.
- Ne pomjerajte ozbiljno povrijeđene osobe.
- Pratite uputstva nadležnih organa.
- Koristite telefon samo u slučaju nužde kako se telefonske linije ne bi opteretile.
- Ne koristite automobile kako ne biste ometali spasilačke ekipe u obavljanju njihovih funkcija.
- Izbjegavajte ulazak u kuću, pogotovo ukoliko postoje oštećenja, osjetite miris plina ili vidite oštećene kablove.

Ukoliko vas zemljotres zadese u zatvorenom prostoru:

- Sačuvajte prisebnost i ne paničite, panika može biti glavni krivac za nerazborito ponašanje koje se nakon prvog zemljotresa očekuje.
- Ne pokušavajte da bježite, spustite se na pod i pokrijte glavu rukama.
- Ako vas je zemljotres zatekao u nižim prostorijama stana-kuće, nakon prvih podrhtavanja izađite u slobodan prostor, udaljivši se pri tome od stabala, uličnih svjetiljki, električnih kablova i ostalih građevina.
- Ako vas je zemljotres zatekao na višim spratovima, sklonite se pored nosivih zidova, pod okvire vrata, u unutrašnji ugao prostorije, ispod stola, te rukama zaštitite oči.
- Odmaknite se što dalje od staklenih površina, spoljnih zidova, vrata ili bilo čega drugog što može da padne, ne izlazite na terasu i balkon.
- Ako situacija dozvoljava, isključite sve izvore električne energije, plina i vode.
- Ako se nalazite u automobilu, ne zaustavljajte se ispod podvožnjaka, električnih kablova, i u tunelima, zaustavite se na otvorenom prostoru i ostanite u automobilu.
- Ako ste na otvorenom, udaljite se od svih mogućih objekata i predmeta koji bi vas mogli ugroziti (pasti na vas) te zaštitite glavu rukama ili tašnom.

Postupci ukoliko se nađete pod ruševinama:

- Ne palite šibice.
- Prekrijte usta maramicom ili tkaninom.
- Pokušajte na neki način skrenuti pažnju tragaocima (udaranje rukama o neki predmet, cijev itd.) Nemojte glasno vikati zbog velike prašine koja se u takvim slučajevima širi.

Postupci nakon zemljotresa:

- Kada prestanu prvi potresi, napustite prostoriju uzevši sa sobom najvažnije i spremjene stvari (zgradu prvo napuštaju majke sa djecom, starije osobe i invalidi, pa ostali).
- Ne napuštajte prostoriju (zgradu) liftom, upotrebljavajte isključivo stepenice, (mogu se pokvariti instalacije, srušiti liftovi posljedicama prvog ili ponovnim potresom, može nestati električne energije i sl.).
- Isključite električnu energiju na glavnoj sklopki i zatvorite plin i vodu na glavnom ventilu.
- Posvetite se, ukoliko situacija omogućava, pomoći stradalima, s tim da se ne pomiču teško povrijeđene osobe.
- Upotrebljavajte za piće samo flaširanu vodu i vodu koja stigne kao pomoć.
- Dalje postupke činite prema uputstvima dobijenim putem sredstava javnog informisanja.

Napomena:

Entitetski hidrometeorološki zavodi su institucije koje imaju tačne i provjerene informacije o zemljotresima (web stranice: www.fhmzbih.gov.ba i www.rhmzrs.com).